

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સુરેન્દ્ર સિંહ ઉર્ફે બિટ્ટૂ

વિરુદ્ધ

ઉત્તરાંચલ રાજ્ય

એપ્રિલ ૨૮, ૨૦૦૬

[ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. બી. સિન્હા અને ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી. કે.

બાલાસુબ્રમણ્યન]

દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦:

કલમ ૩૦૪ (ભાગ II)–મૃત્યુનું કારણ બનવાના ઈરાદાનો અભાવ –

ઉશ્કેરણીજનક શબ્દો અને ઝપાઝપી દરમિયાન, એક જ બંદૂકની ગોળીથી

પીડિતનું મૃત્યુ થયું – ત્રણ આરોપીઓ પર આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવી – ટ્રાયલ કોર્ટે તેમાંથી એકને નિર્દોષ જાહેર કર્યો અને બેને કલમ ૩૦૪/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા – ઉચ્ચ અદાલતે બીજાને શંકાનો લાભ આપીને અને અપીલકર્તાને કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા – અન્ય બે આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કર્યા બાદ, ઘટનાની ઉત્પત્તિ સાબિત થઈ નથી એમ કહી શકાય – અપીલકર્તાએ પોતાની જાતે કોઈ કાર્યવાહી કરી ન હતી – તેણે આવેગમાં આવીને કાર્ય કર્યું હોવાનું કહેવાય છે અને તે પણ તેના ભાઈ દ્વારા ઉશ્કેરવામાં આવીને – અપીલકર્તાનો મૃતકને મારવાનો ઇરાદો હતો એવું કહી શકાય નહીં – કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો, કલમ ૩૦૪ (ભાગ II) હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો અને ૭ વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી.

અપીલકર્તા સામે તેના મોટા ભાઈ અને અન્ય વ્યક્તિ સામે અન્ય ગુનાઓ માટે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી, જે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર છે. અપીલકર્તા અને ફરિયાદી સાક્ષી-૧ પાસે નજીકમાં ખેતીની જમીન હતી. ફરિયાદ પક્ષનો કેસ એ હતો કે અપીલકર્તાના પશુઓ ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૧ ના કૃષિ ખેતરોમાં પ્રવેશતા હતા. ઘટનાની તારીખે પણ અપીલકર્તાના પશુઓએ ફરિયાદી સાક્ષી-૧ના પાકને નુકસાન પહોંચાડ્યું હતું, જેના કારણે તેના પુત્રએ વિરોધ કર્યો હતો. તેના કારણે ઉગ્ર બોલાચાલી અને મારામારી થઈ

હતી.તેના મોટા ભાઈ દ્વારા ઉશ્કેરણી પર અપીલકર્તાએ ગોળી ચલાવી હોવાનું કહેવાય છે જે ફરિયાદી સાક્ષી-૧ ના પુત્રને પેટની ડાબી બાજુએ વાગી હતી.ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૧ અને બે અન્ય સહ-ગ્રામજનો, એટલે કે ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૨ અને એક 'કે', આ ઘટનાના સાક્ષી હોવાનું કહેવાય છે.જોકે, ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા 'કે' ની તપાસ કરવામાં આવી ન હતી.ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તા અને તેના મોટા ભાઈને અન્ય બાબતોની સાથે આઈપીસીની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા હતા. અપીલ પર, ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાના મોટા ભાઈને નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા.જો કે, અપીલકર્તાને અન્ય બાબતોની સાથે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો.

હાલની અપીલમાં, કોર્ટે મર્યાદિત નોટિસ જારી કરી હતી, એટલે કે, કલમ ૩૦૨ આઈપીસી હેઠળ દોષિત ઠેરવવાના ચુકાદાને કલમ ૩૦૪ આઈપીસી હેઠળના ચુકાદામાં બદલવો જોઈએ કે કેમ. આરોપી-અપીલકર્તા તરફથી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આ એવો કેસ નથી જ્યાં આરોપીનો મૃતકના મૃત્યુનું કારણ બનવાનો કોઈ ઈશદો હોવાનું કહી શકાય.

આંશિક રીતે અપીલને મંજૂરી આપતા, અદાલત,

ઠેરવેલકે:૧.૧.અન્ય બે આરોપીઓની નિર્દોષ મુક્તિના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, ઘટનાની ઉત્પત્તિ સાબિત થઈ હોવાનું કહી શકાય નહીં.ફરિયાદી પક્ષના કેસ અનુસાર, અપીલકર્તાએ પોતાની જાતે કાર્યવાહી કરી ન હતી.એવું કહેવાય છે કે તેણે આવેગમાં કામ કર્યું હતું અને તે પણ તેના ભાઈ દ્વારા ઉશ્કેરાયા પછી.ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૧ અને ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૨ ના પુરાવા પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે માત્ર ઉગ્ર બોલાચાલી જ નહીં, પણ ઝપાઝપી પણ થઈ હતી.ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૧, મૃતકના પિતા, ઘટનાસ્થળે નહોતા અને તેથી, તેમણે આ ઘટના જોઈ ન હતી.ટ્રાયલ જજે ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૨ ના પુરાવા પર સંપૂર્ણપણે આધાર રાખ્યો ન હતો.આમ, એવો કોઈ સાક્ષી નહોતો કે જેણે ઘટનાની વાસ્તવિક ઉત્પત્તિ સાબિત કરી હોય.ઉચ્ચ અદાલતે પ્રોત્સાહનના પાસાને માન્યો નહીં અને અપીલકર્તાના ભાઈને શંકાનો લાભ આપીને નિર્દોષ જાહેર કર્યો.પક્ષોની પોતાની ખેતીની જમીન છે જે એકબીજાને અડીને આવેલી છે.ફરિયાદી પક્ષનો કેસ એ છે કે અપીલકર્તાના પશુઓએ મૃતકના ઊભા પાકને નુકસાન પહોંચાડ્યું હતું, પરંતુ તપાસ અધિકારીને આ વતી કોઈ પુરાવા મળ્યા ન હતા.અપીલકર્તાની સ્થળ પર ધરપકડ કરવામાં આવી ન હતી.આ પ્રકારની પરિસ્થિતિમાં, એવું ન કહી શકાય કે અપીલકર્તાનો મૃતકને મારી નાખવાનો ઇરાદો હતો.[૪૯૪-ડી-એચ; ૪૯૫-એ-સી]

જલારામ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, (૨૦૦૫) ૯ સ્કેલ ૫૦૫, નો ઉલ્લેખ.

૧.૨.અપીલકર્તાની સજાને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૦ ના ચોથા અપવાદ હેઠળ આવતા તરીકે સુધારવામાં આવે છે કારણ કે તેણે કોઈ હેતુ વિના મૃતકનું મૃત્યુ કર્યું છે.અપીલકર્તાને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪ (ભાગ II) હેઠળ ગુના કરવા બદલ દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે. કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તાને સાત વર્ષની સખત કેદની સજા અને ૫૦૦૦ રૂપિયાનો દંડ ફટકારવામાં આવે છે – જે જો મુક્ત કરવામાં આવે તો ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૧ ને ચૂકવી શકાય છે.[૪૯૬-એ-સી]

ક્રિમિનલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન:ફોજદારી અપીલ નંબર ૫૦૧/૨૦૦૬.

નૈનીતાલ ખાતેની ઉત્તરાંચલ હાઈકોર્ટના ચુકાદા અને અંતિમ આદેશમાંથી, ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૪૮/૨૦૦૨ માં.

અપીલકર્તા માટે વેંકટેશ્વર રાવ અનુમોલુ.

પ્રતિવાદી માટે અવતાર સિંહ રાવત અને ડી. ભારતી રેડ્ડી.

અદાલતનો ચુકાદો આમના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. બી. સિન્હા. પરવાનગી આપવામાં આવી છે.

અપીલકર્તા અમારી સમક્ષ ઉત્તરાંચલ હાઈકોર્ટ દ્વારા ૧૫/૦૯/૨૦૦૫ ના રોજ ફોજદારી અપીલ નં. ૧૪૮/૨૦૦૨ માં પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ છે, જેના હેઠળ ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, કાશીપુર (ઉધમસિંહ નગર) ના ૧૭/૦૬/૨૦૦૨ ના ચુકાદા સામે તેમણે કરેલી અપીલ, જેમાં તેમને ભારતીય દંડ સંહિતા ("આઈ. પી. સી.", ટૂંકમાં) ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા, તેને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

આ બાબતમાં મર્યાદિત નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી, એટલે કે, કલમ ૩૦૨ આઈપીસી હેઠળ દોષિત ઠેરવવાના ચુકાદાને કલમ ૩૦૪ આઈપીસી હેઠળના ચુકાદામાં બદલવો જોઈએ કે કેમ તે અંગે, આપણે ફક્ત તે પાસા સાથે સંબંધિત હકીકતો ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર છે:

આ પક્ષો ઉધમસિંહ નગર જિલ્લાના પી. એસ. બાઝપુરના મોહાલી જંગલના છે.આ ગામમાં તેમની પોતાની ખેતીની જમીન છે.અપીલકર્તાની પોતાની પશુઓ હોય છે.અપીલકર્તાના પશુઓ મૃતક રામ સિંહની ખેતીની જમીનમાં પ્રવેશતા હતા, જે આરોપીઓની ખેતીની જમીનને અડીને આવેલી હતી

અને બંધ દ્વારા અલગ કરવામાં આવતી હતી.રામસિંહે તે અંગે અપીલકર્તાને સંખ્યાબંધ ફરિયાદો કરી હતી.૧૪/૦૬/૨૦૦૧ પર, ફરીથી પશુઓએ કથિત રીતે મૃતકના જમીનમાં ઉગાડવામાં આવતા પાકને નુકસાન પહોંચાડ્યું હતું.તેમણે ત્યાં વિરોધ કર્યો હતો જેના કારણે ઉગ્ર શબ્દોની આપ-લે થઈ હતી.ઝપાઝપી થઈ હતી.આરોપીના મોટા ભાઈ રાજેન્દ્ર સિંહે કથિત રીતે ઉશ્કેરણી કરી હતી કે મૃતક મુશ્કેલી ઊભી કરી રહ્યો છે અને તેને મારી નાખવો જોઈએ, જેના પર અપીલકર્તાએ તેની બંદૂકમાંથી ગોળી ચલાવી હોવાનું કહેવાય છે, જે તેને પેટના ડાબા ભાગમાં વાગી હતી. નિર્વિવાદપણે, ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી ૧- મદન સિંહ, મૃતકના પિતા અને બે સહ-ગામવાસીઓ ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી ૨- ગોવિંદ સિંહ અને ખારક સિંહ આ ઘટનાના સાક્ષી હતા.તે વિવાદમાં નથી કે પ્રશ્નમાં બંદૂક મળી આવી ન હતી.તે વધુ વિવાદમાં ન હતું કે અન્ય સાક્ષી ખરક સિંહ, જે પણ એક નજરે જોનાર સાક્ષી હોવાનું કહેવાય છે, તેની ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી ન હતી.

અહીં અપીલકર્તા સાથે, તેના ભાઈ રાજેન્દ્ર સિંહ અને આરોપી નંબર ૩ ત્રિલોક સિંહ સામે પણ આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું.વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે ત્રિલોક સિંહને તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કર્યા, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે, તેમને ફસાવવા માટે પૂરતા પુરાવા રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યા ન હતા.જોકે, અપીલકર્તા અને રાજેન્દ્ર સિંહને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨/૩૪,૫૦૪ અને ૫૦૬ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. તેની સામે ફરીથી અપીલ

કરવામાં આવી હતી.જોકે, વાંધાજનક ચુકાદાને કારણે, હાઇકોર્ટે રાજેન્દ્ર સિંહને તેમના પર લગાવવામાં આવેલા આરોપોમાંથી મુક્ત કર્યા, અને અહીં આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ સિમ્પલિસિટર તેમજ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૫૦૪ અને ૫૦૬ હેઠળ અપીલકર્તાની સજા યથાવત રાખી. આમ, અપીલકર્તા અમારી સમક્ષ છે.

આ અપીલમાં અમે એ આધાર પર આગળ વધીએ છીએ કે અપીલકર્તા ઉપરોક્ત રામ સિંહના મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે જવાબદાર હતો.રામ સિંહના મૃત્યુની હત્યાની પ્રકૃતિ પણ વિવાદમાં નથી.

અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એમ. એન. રાવની મુખ્ય રજૂઆત એ છે કે તે એવો કેસ નથી કે જેમાં અપીલકર્તાનો ઉપરોક્ત રામ સિંહના મૃત્યુનું કારણ બનવાનો કોઈ ઇરાદો હોય.

ફરિયાદી સાક્ષી ૧, મૃતકના પિતા સ્થળ પર ન હતા અને તેથી, આ ઘટનાના સાક્ષી ન હતા.ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા ગોવિંદ સિંહ-ફરિયાદી સાક્ષી ૨ અને ખારક સિંહ-ફરિયાદી સાક્ષી ૩ ની પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી.તેઓ કથિત રીતે સાંજે ૭:૩૦ વાગ્યે ઉપરોક્ત ખેતરના બંધમાંથી પસાર થઈ રહ્યા હતા.ફરિયાદી સાક્ષી ૩ તેમનાથી દૂર હતો.જોકે, તેમના મુખ્ય તપાસકર્તાએ

જણાવ્યું હોવાનું કહેવાય છે કે રાજેન્દ્ર સિંહે અપીલકર્તાને ગોળીબાર કરીને મારી નાખવા કહ્યું હતું, જેના પર અપીલકર્તાએ ગોળી ચલાવી હતી, પરંતુ તેમની ઊલટતપાસમાં તેમણે સ્પષ્ટપણે કહ્યું હતું કે:

"મારા સગા ભાઈનું નામ મોહન સિંહ છે.રામ સિંહ અને આરોપીઓ સાથે ખેતરના પાળા પર થોડી ઝપાઝપી થઈ.હું પાછળ હોવાથી મેં અપશબ્દોની વાત સાંભળી ન હતી."

એ વાતમાં પણ કોઈ વિવાદ નથી કે ફક્ત એક જ ગોળી ચલાવવામાં આવી હતી.ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી ૨-ગોવિંદ સિંહ પર ટ્રાયલ જજ દ્વારા સંપૂર્ણપણે વિશ્વાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો.કદાચ, તેમના પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને ઉપરોક્ત ત્રિલોક સિંહને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.ગોવિંદ સિંહે તેમના સર-તપાસમાં જણાવ્યું હતું કે:

".....રાજેન્દ્ર સિંહ અને રામ સિંહ વચ્ચે નાની બબાલ થઈ હતી.આ ઠપકો પશુઓ દ્વારા થયેલા લુકસાનના પ્રશ્ન પર કરવામાં આવ્યો હતો.રાજેન્દ્ર સિંહે સુરેન્દ્ર સિંહને કહ્યું કે તેને બંદૂકથી ગોળી

મારી દો, તે અમને રોજ હેરાન કરે છે.ત્રિલોક સિંહ પોતાના ઘરમાંથી બૂમો પાડી રહ્યો હતો, તેને જીવતો ના છોડો, મારી નાખો.સુરેન્દ્ર સિંહે રામ સિંહ પર ગોળીબાર કર્યો હતો.

તેમના પુરાવા વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા વિશ્વસનીય હોવાનું જણાયું નથી.તેમણે નોંધ્યું:

".....સાક્ષી ગોવિંદ સિંહ ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૨ એ તેમની મુખ્ય તપાસમાં જણાવ્યું છે કે ખેતરમાં પશુઓના પ્રવેશના પ્રશ્ન પર દુર્વ્યવહાર થયો હતો.તેમણે એ હકીકત જણાવી કે રામ સિંહ અને રાજેન્દ્ર સિંહ વચ્ચે દુર્વ્યવહાર થયો હતો અને આ પ્રશ્ન પર સાક્ષીની કોઈ પૂછપરછ કરવામાં આવી નથી.જેના દ્વારા એ સ્વીકારવું જોઈએ કે ઢોર દ્વારા નુકસાન પહોંચાડવાની કોઈ હકીકત નહોતી.આમ બંને પક્ષો વચ્ચે દ્વેષ અને દુશ્મનાવટ હતી અને ફક્ત તે દુશ્મનાવટને કારણે જ આરોપીઓ દ્વારા તે જ દિવસે સાંજે આ ઘટના બની છે."

ટ્રાયલ જજે સ્પષ્ટ રીતે જણાવ્યું હતું કે ત્રિલોક સિંહ સ્થળ પર હાજર ન હતા.ગોવિંદ સિંહ અને ખારક સિંહ દ્વારા સ્થળની ઓળખના આધારે સ્થળના તપાસ અધિકારી, ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી જ-રાકેશ ચંદ્ર થપલિયાલ દ્વારા સ્થળ

યોજના તૈયાર કરવામાં આવી હતી.ઉપરોક્ત સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, સ્થળ યોજનામાં ઢોર દ્વારા પાકને થયેલું કોઈ નુકસાન દર્શાવવામાં આવ્યું નથી.વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા વધુમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે ગોવિંદ સિંહે તપાસ અધિકારી સમક્ષના પોતાના નિવેદનોમાં પણ ત્રિલોક સિંહનું નામ લીધું ન હતું.

અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાના ભાઈને પણ નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો, જેમના કથિત પ્રોત્સાહન પર ફક્ત અપીલકર્તાએ ગોળીબાર કર્યો હોવાનું કહ્યું હતું અને અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે:

".....બીજી બાજુ, અમને જાણવા મળ્યું છે કે તાત્કાલિક કેસમાં આરોપી રાજેન્દ્ર સિંહ પર ફક્ત ઉશ્કેરણીનો આરોપ હતો અને જ્યારે મૃતક સૌ પ્રથમ આરોપી સુરેન્દ્ર સિંહને મળ્યો અને આરોપીના ઢોર દ્વારા તેના પાકને થયેલા નુકસાન અંગે ફરિયાદ કરી ત્યારે તે તસવીરમાં નહોતો.આરોપી સુરેન્દ્ર સિંહ તે સમયે બંદૂક લઈને ચાલતો હતો અને તેથી આરોપી રાજેન્દ્ર સિંહે તેના ભાઈ આરોપી સુરેન્દ્ર સિંહને બંદૂક ચલાવીને મૃતકને મારી નાખવા માટે ઉશ્કેરવાની કે ઉશ્કેરવાની કોઈ જરૂર નહોતી.આ સંદર્ભમાં ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી ૧ અને ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી ૨ ના પુરાવાઓને

ધ્યાનમાં લેતા, અમને ખાતરી થઈ છે કે આ બે આરોપીઓના મનમાં જે ગુનો હતો તે કરવા માટે કોઈ સંમતિ નહોતી અને તેથી આ બે નજરે જોનારા સાક્ષીઓના પુરાવા પર કોઈ ચિંતન કર્યા વિના અને માત્ર ખૂબ સાવધાની રાખીને, આરોપી રાજેન્દ્ર સિંહને શંકાનો લાભ મળવો જોઈતો હતો અને આઈપીસીની કલમ 302/ 3૪ મદદથી લગાવવામાં આવેલા આરોપોમાંથી મુક્ત કરી દેવા જોઈતો હતો.

ઉપરોક્ત ઘટનાઓની પૃષ્ઠભૂમિ પર, અપીલકર્તાનો રામ સિંહની હત્યા કરવાનો કોઈ હેતુ હતો કે કેમ તે પ્રશ્ન પર વિચાર કરવો જરૂરી છે.

ત્રિલોક સિંહ અને રાજેન્દ્ર સિંહની નિર્દોષ મુક્તિના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, આ ઘટનાની ઉત્પત્તિ સાબિત થઈ હોવાનું ન કહી શકાય. ફરિયાદી પક્ષના કેસ અનુસાર, અપીલકર્તાએ પોતાની જાતે કાર્યવાહી કરી ન હતી. એવું કહેવાય છે કે તેણે આવેગમાં આવીને કામ કર્યું હતું અને તે પણ તેના ભાઈ દ્વારા ઉશ્કેરવામાં આવ્યા પછી. ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૧ અને ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૨ ના પુરાવા પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે માત્ર ઉગ્ર બોલાચાલી જ નહીં, પણ ઝપાઝપી પણ થઈ હતી. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૨ ના પુરાવા

પર સંપૂર્ણપણે આધાર રાખ્યો ન હતો.આમ, એવો કોઈ સાક્ષી નહોતો કે જેણે ઘટનાની વાસ્તવિક ઉત્પત્તિ સાબિત કરી હોય.

બંને પક્ષો પાસે એકબીજાને અડીને આવેલી પોતાની ખેતીની જમીન છે.ફરિયાદ પક્ષનો કેસ એ છે કે અપીલકર્તાના પશુઓએ મૃતકના ઉભા પાકને નુકસાન પહોંચાડ્યું હતું, પરંતુ તપાસ અધિકારીને આ વતી કોઈ પુરાવા મળ્યા નથી.તો પછી શા માટે ઉગ્ર શબ્દોની આપ-લે થઈ અને ઝપાઝપી થઈ તે જાણી શકાયું નથી.માત્ર એક ગોળી ચલાવવામાં આવી હતી.અપીલકર્તાની સ્થળ પર ધરપકડ કરવામાં આવી ન હતી.આ પ્રકારની પરિસ્થિતિમાં, અમારો મત છે કે એવું કહી શકાય નહીં કે અપીલકર્તાનો મૃતકને મારી નાખવાનો ઇરાદો હતો.

જલારામ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય [૨૦૦૫ (૯) સ્કેલ ૫૦૫] માં, આ અદાલતે એવા કેસમાં ચુકાદો આપ્યો હતો કે જ્યાં માર્ગના અધિકારને લઈને વિવાદ થયો હતો:

"સોનારામની ખેતીની જમીન પર માર્ગનો અધિકાર સ્થાપિત થયો નથી.જો છૂટછાટ દ્વારા અથવા અન્યથા માર્ગનો સ્થાપિત અધિકાર ન હોય અને જો આરોપીના મનમાં એવી આશંકા હોય કે

તેમની જમીનમાં અતિક્રમણનો ખતરો છે, તો નિર્વિવાદપણે તેઓ તેમના ખાનગી બચાવના અધિકારનો ઉપયોગ કરી શકે છે.કોઈ પણ સંજોગોમાં, અપીલકર્તા અને અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓ તરફથી આવી આશંકાને નકારી શકાય નહીં.

અમે અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે કે, અહીં અપીલકર્તા દ્વારા ફેંકવામાં આવેલો એકમાત્ર ફટકો મૃતકના કપાળ પર હતો.ઘટનાની ઉત્પત્તિ, ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા જાહેર કરવામાં આવી ન હોય તેવું લાગે છે.ફરિયાદ પક્ષનો કેસ એવો નથી કે અપીલકર્તા અને અન્ય આરોપીઓ પહેલાથી જ મૃતક અથવા માહિતી આપનાર સામે કોઈ જ્ઞેષ રાખતા હતા અથવા ઉપરોક્ત ગુનો કરવાનો તેમનો કોઈ હેતુ ન હતો.અપીલકર્તા અને અન્ય આરોપીઓ દ્વારા ઘટના સ્થળની નજીક છુપાઈને ગુનો કરવા પાછળનો કોઈ હેતુ સ્થાપિત થયો નથી.તેથી, ફરિયાદ પક્ષના કેસના તે ભાગને સ્વીકારવો મુશ્કેલ છે."

આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો મત છે કે અપીલકર્તા સામે સ્થાપિત થયેલ ગુનો, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪ ભાગ II હેઠળ આવશે, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ નહીં.

તેથી, અમે અપીલકર્તાની સજાને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૦ ના ચોથા અપવાદ હેઠળ આવતા તરીકે સુધારીએ છીએ કારણ કે તેમનો અભિપ્રાય છે કે અપીલકર્તાએ કોઈ હેતુ વિના મૃતકનું મૃત્યુ કર્યું છે.તેથી, અપીલકર્તાને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪ ભાગ II હેઠળ હોદ્દાનો ઉપયોગ કરવા બદલ દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે.

અમારો મત એ પણ છે કે આ કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, જો અપીલકર્તાને સાત વર્ષની સખત કેદની સજા અને રૂ. ૫૦૦૦/- નો દંડ ફટકારવામાં આવે, અને જો દંડ ન ભરે તો વધુ છ મહિનાની સખત કેદની સજા ભોગવવી પડે તો ન્યાયના હિતોનું રક્ષણ થશે.અમે નિર્દેશ આપીએ છીએ કે જો દંડ વસૂલ થાય તો રૂ. ૫૦૦૦/- નો દંડ ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૧-મદન સિંહને ચૂકવવામાં આવે.

ઉપરોક્ત હદ સુધી અપીલ માન્ય છે.

આર. પી.

અપીલ આંશિક મંજૂર.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.